

Aartsbisdom Utrecht
Maliebaan 40 3581 CR Utrecht
Postbus 14019 3508 SB Utrecht
Telefoon 030 – 2361570
E-mail: secretariaat@artsbisdom.nl

Decreet tot onttrekking aan de goddelijke eredienst van de R.-K. St. Gertrudiskerk te Utrecht

WILLEM JACOBUS KARDINAAL EIJK

door de genade van God en de gunst van de Apostolische Stoel
Aartsbisschop van Utrecht

Gezien het feit

dat het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus te Utrecht middels een brief met bijlagen d.d. 10 maart 2022 aan ondergetekende een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de R.K. St. Gertrudiskerk te Utrecht, gelegen aan de Amaliadwarsstraat 2B in Utrecht, aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

Overwegende

dat op 21 mei 1921 de toenmalige aartsbisschop van Utrecht mgr. Henricus van de Wetering aan kapelaan L.J. van der Heijden van de toenmalige St. Martinusparochie te Utrecht de opdracht gaf tot het stichten van een nieuwe parochie met parochiekerk en dat de opdracht voor de parochiekerk luidde: “een volkskerk, eenvoudig, die den stempel van den in alles bezuinigenden tijd draagt. Het moet een kerk zijn met ongeveer 1100 zitplaatsen allen in het bereik van altaar en preekstoel”;

dat op 14 juni 1921 aan architect Wolter te Riele opdracht verleend werd voor de realisatie van het kerkgebouw en dat in de zomer van 1923 de plannen voor een driebeukige kerk in laat-neogotische stijl met zijbeuken gedekt door steekkappen en met een interieur in schoon metselwerk gereed waren;

dat op 1 september 1923 mgr. Henricus van de Wetering de H. Gertrudisparochie opgericht heeft, dat op 10 september 1923 de bouwplannen goedgekeurd werden en dat L.J. van der Heijden in 1924 geïnstalleerd werd als eerste pastoor van de H. Gertrudisparochie;

dat de eerste steen van de St. Gertrudiskerk daags voor het feest van de H. Gertrudis gelegd werd op zondag 16 maart 1924 en dat op 22 december 1924 de kerk werd ingezegend door deken en vicaris-generaal B.A. de Wit en dat de eerste Heilige Mis in de kerstnacht van 1924 in de St. Gertrudiskerk werd opgedragen en dat tenslotte op 10 maart 1925 de St. Gertrudiskerk plechtig geconsacreerd werd door aartsbisschop mgr. Van de Wetering;

dat de St. Gertrudiskerk een opmerkelijk aantal heiligenbeelden bevat uit de bouwtijd van de kerk of van kort daarna, die gemaakt zijn door vader en zoon Hubert en Leo Jungblut;

dat het hoogaltaar naar ontwerp van Ad van Roosmalen op 8 april 1928 gewijd werd;

dat ter gelegenheid van het 12½ jarig bestaan van de kerk door de gebroeders Van Roosmalen in de jaren 1937-1939 een preekstoel en een communiebank gemaakt werden;

dat in 1946 en 1947 Johan Nicolaas Coenraad Colette de opdracht kreeg tot het aanbrengen van muurschilderingen in het hoogkoor en op de wanden van het schip van de kerk;

dat de kerkdecoratie voltooid werd met het plaatsen van zes grote tripletvensters, ontworpen door de Utrechtse glazenier Henricus Leonardus Damasus Kocken, in de periode 1945 - 1954;

dat op 23 maart 1989 de St. Gertrudiskerk op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst werd;

dat in 1995 de St. Gertrudiskerk gerestaureerd werd en dat in 1999 het interieur gedeeltelijk heringericht werd;

dat de Heilige Gertrudisparochie door een decreet van ondergetekende d.d. 4 februari 2010 met vier andere Utrechtse parochies, namelijk die van H. Aloysius, HH. Johannes en Bernardus, H. Paulus en Wederkomst des Heren, is samengevoegd tot de R.-K. Parochie Sint Martinus;

dat de vitaliteit van de geloofsgemeenschap rond de St. Gertrudiskerk sterk afgenomen was omdat de populatie sterk vergrijsd was en het ontbrak aan voldoende nieuwe aanwas, als ook omdat sinds meerdere jaren de geloofsgemeenschap gedragen werd door een kleine groep van zeer actieve vrijwilligers die meerdere dagen per week aan de kerk spendeerden, maar bij ziekte in de pastoraatsgroep geen vervanging konden vinden, zodat hierdoor en door de gevorderde leeftijd van de leden van de groep, het draagvlak te smal werd en de belasting voor de vrijwilligers te zwaar werd;

dat het aantal kerkgangers in de St. Gertrudiskerk sterk afnam en in 2017 niet meer dan 35 personen bedroeg en veelal minder dan 30;

dat in de bestuursvergadering van de R.-K. Parochie Sint Martinus op 14 februari 2017 ter sprake kwam dat de pastoraatsgroep van de St. Gertrudiskerk zich beraden had over de situatie waarin zich de geloofsgemeenschap bevond met een laag aantal kerkgangers en met vrijwilligers die veelal lichamelijk broos waren en dat door de pastoraatsgroep overwogen werd om de vieringen te verplaatsen naar de pastorie van de St. Gertrudiskerk en dat het parochiebestuur besloten heeft een voorstel van de geloofsgemeenschap af te wachten;

dat op 7 mei 2017 het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus en de lokale geloofsgemeenschap overlegd hebben over de toekomst van de St. Gertrudiskerk en dat bij deze bijeenkomst ruim 20 personen aanwezig waren;

dat de pastoraatsgroep van de St. Gertrudiskerk in een brief d.d. 8 mei 2017 aan het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus er op aangedrongen heeft om gezien de zeer sterk afgenomen vitaliteit van de lokale geloofsgemeenschap, het geringe aantal daar nog gehouden activiteiten en bijeenkomsten en het als wankel omschreven vrijwilligersbestand snel een beslissing te nemen om te stoppen met het vieren in het kerkgebouw en kleinschaliger vieringen te houden in de voormalige pastorie;

dat na het horen van en overleg met de pastoraatgroep en vrijwilligers op 10 mei 2017 en na het horen van de aanwezige gelovigen op 28 mei 2017 het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus besloten heeft dat met ingang van 1 oktober 2017 de lokale geloofsgemeenschap kon overgaan tot vieringen in de pastorie en dat alleen bij grotere of feestelijke vieringen zoals Kerstmis en bij begrafeningen de St. Gertrudiskerk nog gebruikt zou worden, hetgeen aan de locatieraad en pastoraatsgroep van de St. Gertrudiskerk medegedeeld is door het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus in een brief d.d. 30 juni 2017;

dat in de periode juli tot oktober 2017 een werkgroep uitvoerig overlegd heeft over het gebruik van de pastorie als nieuwe plek voor vieringen en dat dit door het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus werd gefaciliteerd;

dat het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus in een brief d.d. 24 augustus 2017 het Aartsbisdom Utrecht medegedeeld heeft dat het voor de geloofsgemeenschap van de St. Gertrudiskerk een onontkoombaar gegeven is dat de St. Gertrudiskerk te Utrecht op heel korte termijn niet meer voor reguliere vieringen gebruikt zou worden en te zijner tijd onttrokken zal worden aan de goddelijke eredienst en herbestemd zal worden en dat het parochiebestuur met ingang van 1 oktober 2017 tegemoet zou komen aan de wens van de locatie en de zaal van de pastorie gereed zou maken voor liturgisch gebruik;

dat een hoorzitting in de St. Gertrudiskerk plaatsvond op 24 september 2017 en dat daaraan 39 leden van de geloofsgemeenschap deelnamen en dat het voorgenomen besluit van het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus om de St. Gertrudiskerk te gaan sluiten en de onttrekking aan de goddelijke eredienst en de verkoop van het kerkgebouw besproken werden en dat de aanwezigen in de gelegenheid gesteld werden om te reageren op het voornemen van het parochiebestuur en om hun vragen en bezwaren kenbaar te maken;

dat de deelnemers aan de hoorzitting onder meer wezen op de te verwachten opbrengst van het kerkgebouw en de pastorie en de bestemming van die opbrengst, het monumentale karakter van het kerkgebouw, mogelijke verhuur of ingebruikname door andere christelijke gemeenschappen, de toekomst van het interieur van het gebouw, gezien de architectonische en monumentale waarde daarvan en het orgel en dat bovendien besproken werd dat het gebruik van de kerk voor speciale vieringen waaronder rouw en trouw en Kerstmis mogelijk zou blijven zolang de kerk niet onttrokken zou zijn aan de goddelijke eredienst;

dat na afloop van de hoorzitting het ter plekke gemaakte verslag door de secretaris werd voorgelezen en dat exemplaren van de uitgewerkte versie ter inzage werden gegeven aan de geloofsgemeenschap en dat een lijst van aanwezige personen is aangehecht;

dat op 13 november 2017 de Veiligheidsregio Utrecht de kerk en de pastorie vanwege onvoldoende brandveiligheid heeft afgekeurd en dat daarom zowel het gebruik van de pastorie voor zondagse vieringen als ook het incidenteel gebruik van de St. Gertrudiskerk per november 2017 beëindigd zijn;

dat op het moment dat duidelijk werd dat ook het vieren in de pastorie niet meer tot de mogelijkheden behoorde, het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus met de geloofsgemeenschap van de St. Gertrudiskerk, gesproken heeft over een alternatieve ruimte voor liturgische vieringen in de wijk, maar dat na intern beraad de geloofsgemeenschap, ook bij monde van de pastoraatgroep, aangaf dat het beter was te besluiten er helemaal mee te stoppen en de gelovigen te adviseren zich aan te sluiten bij een van de overige kerken binnen de parochie;

dat vervolgens het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus besloten heeft de St. Gertrudiskerk te sluiten en om aan ondergetekende te verzoeken om de St. Gertrudiskerk aan de goddelijke eredienst te onttrekken, omdat de St. Gertrudiskerk en de pastorie waren afgekeurd door de Veiligheidsregio Utrecht en om aan de eisen desbetreffend te voldoen, hoge kosten gemaakt zouden hebben moeten worden, terwijl de pastoraatsgroep van de St. Gertrudiskerk verzocht had te stoppen met vieringen in de St. Gertrudiskerk;

dat het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus zich realiseert dat het sluiten van een kerk het risico in zich bergt dat kerkgangers geen aansluiting zoeken of vinden op een andere plek in de parochie en dat daarom onderzocht is of de pastorale zorg gewaarborgd blijft en dat hoewel er gezien de nabijheid van andere kerken in de stad geen pastoraal steunpunt werd ingericht, wel gefaciliteerd is dat de leden van de geloofsgemeenschap elkaar kunnen blijven ontmoeten en ook bevorderd wordt dat ze de weg vinden naar de andere kerken van de parochie;

dat bij het besluit de St. Gertrudiskerk aan de goddelijke eredienst te laten onttrekken het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus ook gelet heeft op het vereiste om de pastorale behoefte van de gehele parochiegemeenschap te blijven bedienen, rekening houdend met de geografische spreiding van parochiekerken over het verzorgingsgebied van de parochie, waarbij rekening is gehouden met de beschikbaarheid van kerken in de nabijheid, waaronder de Johannes-Bernarduskerk op 1,2 kilometer afstand en de Aloysiuskerk op 2,1 kilometer afstand;

dat de R.-K. Parochie Sint Martinus middels een decreet van ondergetekende d.d. 20 november 2017 een personele unie aanging met de R.-K. Salvatorparochie te Utrecht en de R.-K. Parochie H. Ludgerus te Utrecht;

dat in de brief d.d. 5 december 2017 van het bestuur van de R.-K. Parochie Sint Martinus aan het Aartsbisdom Utrecht inzake het gebouwenplan van de R.-K. Parochie Sint Martinus onder andere gesteld wordt dat om te waarborgen dat het teruglopend aantal priesters in staat blijft om kwalitatief goede en relatief goed bezochte eucharistievieringen te verzorgen, het aantal te bedienen kerken dient te worden teruggebracht en dat de R.-K. Parochie Sint Martinus al vele jaren kampt met een aanzienlijk financieel tekort en dat het parochiebestuur de verplichting op zich genomen heeft de parochie financieel gezond te maken.

dat op 17 januari 2018 aan de parochianen van de St. Gertrudiskerk medegedeeld is dat zonder aanpassingen van de kerk ten behoeve van de brandveiligheid het gebruik van de kerk niet langer toegestaan was en dat in overleg met de Veiligheidsregio Utrecht overeengekomen werd dat de laatste eucharistieviering in de St. Gertrudiskerk plaats zou vinden op Eerste Paasdag 1 april 2018;

dat vanaf begin 2018 contact gezocht is met de gemeente Utrecht om te bekijken of een herbestemming kon worden gevonden die past binnen het beleid van de gemeente, waarbij het gebouw een sociaal maatschappelijke functie zou kunnen vervullen binnen de Rivierenwijk met een haalbare financiële exploitatie;

dat in de pastorale visie voor de R.-K. Parochie Sint Martinus d.d. mei 2018 geconstateerd wordt dat in de jaren zestig van de 20e eeuw iedere wijk in Utrecht tenminste één parochie had met een kerkgebouw en ondersteunende voorzieningen en dat sindsdien vanwege het afnemende aantal betrokken gelovigen vele parochies samengevoegd en vele kerken gesloten zijn en dat dit proces doorgaat;

dat sinds 2018 gebleken is dat een deel van de parochianen hun weg naar het eucharistisch centrum hebben gevonden, dan wel naar andere kerken gaan;

dat de R.K. Parochie St. Martinus te Utrecht door een decreet van ondergetekende op 1 januari 2019 werd samengevoegd met de R.K. Salvatorparochie te Utrecht en de R.K. Parochie St. Ludgerus tot de huidige R.K. Parochie St. Martinus;

dat het exploitatietekort van de R.-K. Parochie Sint Martinus in 2020 ruim € 1.100.000,- bedroeg;

dat gedurende de jaren 2019 tot en met 2021 onderhandelingen zijn gevoerd met diverse partijen en geïnteresseerde organisaties en dat het bestuur van de R.-K. Parochie St. Martinus, na overleg met het econoom van het Aartsbisdom Utrecht, in het najaar van 2021 besloten heeft over te gaan tot verkoop van het kerkgebouw;

dat het bestuur van de R.-K. Parochie St. Martinus tot overeenstemming gekomen is met de koper van de St. Gertrudiskerk en dat het kerkgebouw een waardige herbestemming krijgt;

dat het pastoraal team de pastorale zorg voor de leden van de lokale geloofsgemeenschap rond de St. Gertrudiskerk zal blijven waarborgen;

Voorts overwegende

dat de leden van de Priesterraad van het Aartsbisdom Utrecht op 17 maart 2022 zijn ingelicht over het verzoek van het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus aan ondergetekende om de St. Gertrudiskerk aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de Priesterraad van het Aartsbisdom Utrecht op 16 juni 2022 positief geadviseerd heeft ten aanzien van het verzoek van het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus aan ondergetekende tot onttrekking van de St. Gertrudiskerk aan de goddelijke eredienst;

dat de voorbereiding van het onderhavige decreet blijkens bovenstaande overwegingen is geschied in overeenstemming met canon 1222, § 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande en op canon 1222, § 2 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de St. Gertrudiskerk niet langer voor de goddelijke eredienst worden gebruikt;

Besluit

dat de St. Gertrudiskerk te Utrecht, gelegen aan de Amaliadwarsstraat 2B in Utrecht, met ingang van 1 december 2022 aan de goddelijke eredienst wordt onttrokken;

dat de in de St. Gertrudiskerk achterblijvende altaren, zowel vaste als verplaatsbare, geëxsacreeerd zijn oftewel hun wijding of zegening verliezen (canon 1238, § 2 CIC/1983) met ingang van de datum waarop de St. Gertrudiskerk wordt onttrokken aan de goddelijke eredienst;

En gelast

dat de pastoor en de overige leden van het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus er zorg voor dragen dat de eventueel nog in de St. Gertrudiskerk aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.K. Parochie St. Martinus veilig gesteld wordt;

dat bij verkoop van de St. Gertrudiskerk datgene van de koopovereenkomst uitgesloten wordt, wat vermeld staat in de door het Aartsbisdom Utrecht opgestelde "Lijst van roerende zaken die in geen geval verkocht mogen worden";

dat de herbestemming van de eventueel nog in de St. Gertrudiskerk aanwezige kerkinventaris met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het Bestuur van een Parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland dient plaats te vinden;

dat dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de R.K. Parochie St. Martinus en overigens op de gebruikelijke wijze wordt bekendgemaakt.

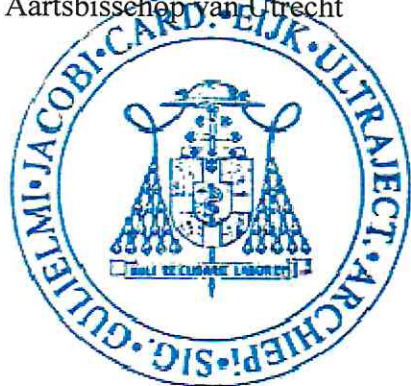
Binnen de peremptoire termijn van 10 nuttige dagen na wettige betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 §§ 1+2 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om herroeping of verbetering van dit decreet gedaan worden.

Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 6 september 2022.

Gegeven te Utrecht op 5 september 2022.

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk
Aartsbisschop van Utrecht

drs. W.H. van den Dool, diaken
Kanselier Aartsbisdom Utrecht

